

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JÄ VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Januseon

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 5

Tallinn, 8. veebruaril 1938

IV aastakäik

SISU:

Lk.

POLLUMAJANDUS	
Piimasaaduste väljavedu ja kvaliteet 1937. a.	90
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS	
Kautsukituruseisund maailmas ja -tarvitus Eestis	94
Lühimuundiseid	97
HINNAD	
Tähtsamad hinnad ja noteeringud	98
POLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	97
Peekoniturg	99
Põllumajanduslik väljavedu	99
Tapaloomade ja lihaturg	100
Kanamunaturg	100
Piimaturg	101
Teraviljaturg	101
Linaturg	101
Kartuliturg	102
Aedviljaturg	103
Kalaturg	103

INFORMATSIOONI OSA

Eesti Panga nädalaaruanne	104
-------------------------------------	-----

VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

Leedu väliskaubandus 1937. a.	105
Leedu suhkrutööstus 1937. a.	106
Taani väliskaubandus 1937. a.	107
Ungari võimüügikorraldus Inglises	108
Või väljavedu Poolast	108
Poola väliskaubandus 1937. a.	108

CONTENTS:

Page

AGRICULTURE	
Exports and Quality of Milk Produce in 1937	90
INDUSTRY AND TRADE	
World Crude Rubber Market Conditions, and Consumption of Crude Rubber in Estonia	94
Sundry Information	97
PRICES	
Prices and Quotations	98
AGRICULTURAL MARKETS	
Butter Market	97
Bacon Market	99
Exports of Agricultural Products	99
Cattle and Meat Market.	100
Egg Market	100
Milk Market	101
Grain Market	101
Flax Market	101
Potato Market	102
Vegetable Market	103
Fish Market	103

INFORMATION PART

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	104
--	-----

FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION

Lithuanian Foreign Trade in 1937	105
Lithuanian Sugar Industry in 1937	106
Foreign Trade of Denmark in 1937	107
Organisation of Hungarian Butter Marketing in Great Britain	108
Export of Butter from Poland	108
Foreign Trade of Poland in 1937	108

PÖLLUMAJANDUS

PIIMASAADUSTE VÄLJAVEDU JA KVALITEET 1937. A. EXPORTS AND QUALITY OF MILK PRODUCE IN 1937.

Agr. J. Jaanhold.

Piimasaaduste tööstus ja eriti väljavedu muutus 1937. a. märksa mitmekesisemaks kui varem aastail. Vaatamata sellele, et m. a. tõusis või väljavedu 20% e. a. vastu, on juustu väljavedu suurenenud ligi 3 korda. Kondenspiima saadeti 1936. a. välja ainult proovina, 1937. a. veeti teda välja juba 231 000 kg. Piimpulbrit veeti 1936. a. välja 5808 kg, 1937. a. tõusis selle saaduse väljavedu juba 74 550 kg. Koort ja piima ei ole meie varem Eesti iseseisvuse ajal saatnud üldse välja. 1937. a. saatsime NSVL-u juba 289 964 kg koort ja 2 854 838 kg piima. Nii oleme piimasaaduste väljaveo mitmekesistamise mõttes jõudnud taas suure sammuga edasi. 1937. a. või väliskaubanduses tuleks veel märkida asjaolu, et turukonjunktuun on olnud soodus võitõustusele, kuna võihinnad olid suure toodangutega suvekuul viimase aja kohta kõrgel tasemel, mistõttu ka Vab. Val. ei olnud vajadust teha kulusid võile juurde maksuks ja millised summad mõnel aastal madalate hindade ajajärkudel paisusid õige suuriks. Võiks veel märkida, et m. a. võieksportörina tegeles kogu aasta kestel ainult P. K. „Võieksport“.

Või väljavedu. 1937. a. esitati või väljaveo-kontrollile 276 981,5 tünni, millest kontrolli poolt tunnustati väljaveoks kõlblikuks 274 242,5 tünni ja väljaveoks keelatuks 2739 tünni ehk 1,0% üldkogusest. 1936. a. esitati väljaveo-kontrollile 236 086,5 tünni, seega oli 1937. a. juurdekasv 40 895 tünni ehk 17,3%. Väljaveolubasid anti kontrollijaama poolt 1937. a. välja 259 456,5 tünni. E. a. lubati väljaveoks 215 407,5 tünni. Seega suurenes 1937. a. väljavedu 44 049 tünni ehk 20,4%. Suurim aasta või väljavedu oli 1931. a., ulatudes 233 953 tünni. Seejärel langes ta kahel järgneval aastal tugevasti, jõudes 1933. a. 122 544 tünni. Sellest ajast alates on või väljavedu tõusnud järjekindlalt, jõudes m. a.

259 456,5 tünni. Võttes suurima väljaveo-aasta, 1931, 100-ks, oleks 1933. a. suhtarv 64 ja m. a. — juba 91. K. a. oleks vaja veel väljaveo juurdekasvu ca 25 tuh. tünni ehk 10%, et saavutada 1931. a. väljaveotaset. Jaam, oma 12%-se tõusuga laseb seda eeldada, kui suvised loomasöödakasvutinjimused soodustavad seda juurdekasvu. 2739 tünni võid sattus väljaveokeelu alla mitmesuguseil põhjusil. Suurem osa sellest võist jäeti siseturile seepärast, et vee-% osutus üle väljaveoks-lubatud normi, s. o. 16%, moodustades 1658 tünni ehk 68% väljaveokeelu alla sattunud kogusest. 478 tünni ei olnud rahuldavalt pakitud, 265 tünni ei vastanud maitset väljaveo-või nõudeile ja 338 tünni jäeti siseturile mitmesuguseil muil põhjusil. Kokkutulnud või ositus kuude järgi:

	1937		1936		Väljav. keelat. 1936	
	Tünne	Suhe	Suhe	Tünne	Suhe	Suhe
Jaanuar	14 770,5	41	32	102	0,7	1,9
Veebruar	12 129	33	26	74	0,6	1,7
Märts	13 449	37	32	206	1,5	1,6
Aprill	19 341	53	45	166	0,9	1,0
Mai	22 407	62	59	237	1,1	1,0
Juuni	36 314	100	100	366	1,0	1,3
Juuli	31 717	87	89	373	1,2	0,8
August	31 072	86	91	418	1,3	0,4
September	32 048	88	90	263	0,8	0,8
Oktoober	28 415	78	66	323	1,1	0,8
November	19 743	54	50	107	0,5	0,7
Detsember	15 576	43	44	104	0,7	0,4

Kokku 276 981,5

2 739

Keskmine

1,0 0,9

Või väljaveos kuude järgi on meil see suur puudus, et kuude kogused on ebatühtlased, kuna meie või välismaised ostjad nõuavad, et meie neid aasta läbi varustaksime enamvähem tühtlasis koguseis. M. a. tõi ses suhtes märgatavat parandust. 1936. a. suurema ja väiksema kogusega kuude — juuni ja veebr. — suhe oli 100:26, 1937. a. — 100:33. Väljaveoks kulutatud või %-s kuude järgi normaalolukorras ei peaks ole-

ma suuremaid lahkuminekuid. Siin võivad ainult erakorralised asjaolud tuua esile suuremaid lahkuminekuid, nagu jaan. ja veebr. 1936. a., mistõttu nende kuude suhtarv tõusis märksa võrreldes järgneva aasta omaga, ja samul põhjusil tõusis suhtarv juulis ja aug. 1937. a., kuna tavaliselt just aug. annab parima kvaliteediga võid ja siseturule-jätmise põhjuseks osutub peamiselt üle normi ettetulev veesisaldus.

Väljaveetud või ositus sihtmaade järgi:

	1937		1936
	Tüanne	%	
P.-Inglise	96 704	159 386,5	61,4
Mujale Inglise	62 682,5		
Šveitsi	3 752	1,4	2,4
Saksa	95 733	36,9	42,0
P.-Am. Ühendriigesse	500	0,2	0,6
Muud mütid	85	0,1	0,4
Kokku	259 456,5	100	100

Inglise, eriti aga Põhja-Inglise, turu osatähtsus suureneb järjekindlalt. Nii veeti 1937. a. 6,8% üldväljaveost rohkem Inglise kui e. a., mis toimus peamiselt Saksa turu arvel.

Juustu väljavedu. Et juustu väljavedu 1937. Cheese Exports. a. niivõrd suurenes e. a.

vastu põhineb selline nähtus peamiselt kahel teguril — esiteks saatsime 1937. a. palju hollandi juustu välja NVSL-u, millist juustusorti ei olnud senini saadetud üldse välja ja näib, et ka lähemas tulevikus jääb see ära. Teiseks hakkas Saksa nõudma šveitsi juustu väljaveoks lubatud nõrgemaid sorte, nn. „töötlamise otstarbeks“, milliseid sorte varem ei veetud samuti välja. Kontrollile esitatud juustu ositus eksportöride järgi neto-kg:

Väljaveetud juustu ositus sihtmaade ja eksportöride järgi neto-kg:

	P. K. „Võieksport“	E. Seemnev. Uhisus	J. Imhof	A/S. Rotermann	C. F. Gahninbäck	Kokku
Saksa	102 757,5	—	1 017,0	—	997,0	104 771,5
NSVL-u	73 253,9	—	—	—	—	73 253,9
P.-Am. Ühendriigesse	2 839,8	29 176,0	40 565,5	—	—	72 581,3
Prantsusse	5 202,0	2 555,0	—	5 475,5	2 295,0	18 149,5
Indo-Hiinasse	—	4 564,0	—	—	—	4 564,0
Belgiasse	—	2 047,0	—	301,0	—	2 348,0
Teisisse maisse	628,0	631,0	147	122,0	—	1 528,0
Kokku	184 746,2	38 973,0	44 285,5	5 896,5	3 292,0	277 195,2

	Kontrollile esitatud		Sellest väljaveoks kõlblik
	kg	%	
P. K. „Võieksport“	186 296,0	60	175 055,6
E. Seemnevilja Uhisus	59 015,3	19	55 050,3
J. Imhof	55 326,5	17	52 588,5
A/S. Rotermann	11 745,5	3	11 182,5
C. F. Gahninbäck	2 776,0	1	2 776,0
Kokku	315 159,3	100	296 652,9

Kontrollile esitatud juustust tunnustati väljaveoks kõlblikuks 92%, seega osutus väljaveoks kõlbmatuks 18 506,4 kg ehk 8% esitatud kogusest.

Eksportöridest on seega P. K. „Võieksport“ vedanud juustu välja $\frac{2}{3}$ üldväljaveost ja teised — $\frac{1}{3}$.

Suhtarvuliselt on juustu väljaveomaade järgi veetud välja järgmiselt:

	1937	1936
Saksa	38	—
NSVL-u	26	—
P.-Am. Ühendriigesse	26	16
Prantsusse	7	56
Marokosse	—	9
Belgiasse	0,8	4
Indo-Hiinasse	1,6	2,5
Mujale maisse	0,6	12,5
Kokku	100	100

1937. a. meie suuremad juustutarvitajaid — Saksa ja NSVL — ei saanud meilt üldse juustu. P.-Am. Ühendriigid olid meie juustu tarvitajad 1936. a. ja nende osatähtsus meie juustu väljaveos suurenes 1937. a. 10%. Prantsuse, kes meilt sai 1936. a. 56% juustu, jäi 1937. a. oma piiratud sisseveojuustukontingentidega üsna tagaplaanile meie juustu tarvituses.

Täispiimpulbrit väljavedu.
Exports of Milk Powder.

Kui 1936. a. veeti piimpulbrit välja 5308 kg ja e. a. umbes sama palju, suurenes 1937. a. selle

saaduse väljaveokogus tunduvalt — nimelt ca 13 korda. Kuna m. a-ni valmistati piimpulbrit Ambla ja Aravete ühispiimatalitused ja varemil aastail veel tulekahjust hävinenud L. Tõnissoni piimatööstus Paides, algas 1937. a. tegevust veel Särevere riiklik piimatööstus, mis valmistab piimpulbrit ja kondenspiima. 1937. a. veeti täispiimpulbrit välja eksportöride ja sihtmaade järgi neto-kg:

	P. K. „Võieksport“	V. Hellat	Talusaaduste m/ü.	Kokku
Saksa	50 950,0	17 400,0	—	68 350,0
Prantsusse	—	4 500,0	1 500,0	6 000,0
Soome	—	—	200,0	200,0
Kokku	50 950,0	21 900,0	1 700,0	74 550,0

Kondenspiima väljavedu. — *Exports of Condensed Milk.*

Väljaveetud kondenspiim on valmistatud kõik Särevere riiklikus piimatööstuses ja tema ainuväljavedajaks oli P. K. „Võieksport“. Kondenspiima on veetud sihtmaade järgi neto-kg-des välja:

Inglise	197 993,26
Saksa	27 255,90
Vaba-lattu	5 600,20
Kreeka	20,41
Kokku	230 929,77

Piima ja koore väljavedu.
Exports of Milk and Cream.

Teatavasti veeti meilt 1937. a. peale mainitud piimasaaduste välja veel piima ja koort ja nimelt NSVL-u. Sellest teostas väljavedu eksportörina selleks loodud o/ü „Eesti Piim.“

Algus piima ja koore väljaveoks tehti m. a. varakevadel, mil esialgu koore väljavedu teostas ka P. K. „Võieksport“. Suvel tehti koore ja piima väljaveos vaheaeg, kuna sügisel algas see taas ja kestis kalendriaasta lõpuni. 1. jaan. katkestati järsku meilt piima ja koore kui ka juustu vastuvõtmine venelaste poolt ja see võib alata alles pärast vastavate kaubandus- kui ka erilepingute sõlmimist. 1937. a. kestel veeti Eestist NSVL-u o/ü „Eesti Piima“ poolt piima 2 854 833 kg ja koort 237 999 kg ning P. K. „Võieksporti“ poolt koort — 51 965 kg.

Võikvaliteet.

Quality of Butter.

Võikvaliteedis tuleb eristada tavaliste ja kestuskatsete hindamiste kokkuvõtete keskmisi tulemusi. Või tavaline hindamine väljaveokontrolli poolt toimub või külmhoone sissetulekul eksportöri vastaval esitamisel, ja kestuskatsete hindamine toimub pärast 2-nädalast võisäilitamist 10—12°C.

Petserimaal tegeleb ainult üks piimatalitus ja seepärast ei saa seda maakonda teis-

Võikvaliteet.

Quality of Butter.

Või kogus tunnides	Sellest %/o-des					1937. a. kesk. pall		1936. a. kesk. pall		
	I sort	II sort	Siseturgu			Tavaline hind.	Kestus- hind.	Tavaline hind.	Kestus- hind.	
			kvali- teedit	vee %/o pärast	muud põhju- sed					
Viru	25 325,5	95,8	3,6	—	0,4	0,2	12,1	11,9	12,0	11,7
Järva	36 998	96,8	3,0	—	0,6	0,1	12,1	11,7	12,0	11,6
Harju	20 556	97,6	1,9	—	0,3	0,2	12,1	11,6	12,0	11,8
Lääne	19 821	94,9	5,2	0,4	1,0	0,5	12,1	11,6	12,0	11,4
Saare	10 635	93,7	2,1	—	1,3	2,4	12,1	11,9	12,1	11,6
Pärnu	34 462	97,3	1,9	0,1	0,6	0,1	12,1	11,9	12,0	11,8
Viljandi	47 619	97,5	2,1	—	0,3	0,1	12,1	11,8	12,0	11,8
Tartu	41 984	95,2	2,7	0,2	0,5	0,4	12,1	11,8	12,0	11,7
Vaiga	15 598	97,3	2,1	0,1	0,5	—	12,1	12,0	12,1	11,9
Võru	23 953	96,3	2,7	—	0,3	0,2	12,1	11,8	12,1	11,7
Petseri	588	89,0	5,4	—	5,2	0,4	11,9	11,7	11,8	11,6
Kokku	276 981,5	96,5	2,5	0,1	0,6	0,3	12,1	11,8	12,0	11,7
Kvaliteedit		97,8	2,6	0,1	—	—				

te maakondadega nende keskmiste kokkuvõtete suhtes võtta võrdlusele. Kuigi üksikui maakonnil esimese sordi või-% kõigub 93,7—97,6, näeme, et tavalise hindamise keskmised on kõigis maakonnis andnud ühesuguse palli, nimelt 12,1. Seega näib, et 1937. a. tavalise hindamise tulemuse tase on üle maa ühesugune või enamvähem stabiilne. Suuremat lahkuminekut ei olnud ka 1936. a., ainult 0,1 palli. Kuid kestushindamise tulemusist näeme juba lahkuminekuid, millised ei ole sugugi juhuslikud. Maakonnad, kus keskmine pall kestushindamisel oli 1936. a. kõrgem, näivad olevat kõrgemad samuti 1937. a. ja vastupidi, peale kahe erandmaakonna. Üldiselt näib kõigis maakonnis keskmine pall olevat paranenud 1937. a. e. a. vastu, peale ühe erandmaakonna, kus keskmine pall langes 0,2 p.

Kuidas võikvaliteet tavaliste hindamise tulemuste järgi on aasta-aastalt paranenud, seks toome alljärgnevalt 5 viimase aasta andmed võikvaliteedi kohta sortides:

	I sort hinnatud 12 palli		II s. hinnat. 10—12 palli		III s. hinnat. alla 10 palli	
	Tünne	%	Tünne	%	Tünne	%
1937 . . .	269 567,5	97,3	7 149	2,6	265	0,1
1936 . . .	226 012	95,7	9 675	4,1	399	0,2
1935 . . .	220 819	96,8	6 661	2,9	576	0,3
1934 . . .	207 817	95,6	8 723	4,0	773	0,4
1933 . . .	176 920	88,9	20 808	10,2	1 889	0,9

Viimasel 4 aastal ei ole märgata suuri muudatusi protsendilises vahekorras, kuna esimese sordi % püsib peagu samal tasemel, kuid siiski on tähtis märkida, et 3. sordi või, mis on kvaliteedilt keelatud väljaveoks, väheneb koguselt kui ka suhteliselt järjekindlalt. Teise sordi võid, mida väljaveomääruse kohaselt on ka võimalik vedada välja, ei ole juba palju aastaid veetud välja. Oleks täiesti mõttetu hellitada lootust, et meie kunagi suudaksime saavutada täieliselt 100% I sorti. Ikka võib ühel kui teisel piimatallusel juhtuda äpardusi meil kui ka mujal. Tavaliste hindamise tulemused on juba sedavõrd stabiliseerunud, et siin ei ole oodata üllatusi kvaliteedi tõususuunas, kuid oleme küll kohustatud säilitama seda taset ja võimalta vast ainult mõningaid nõudmisi pisut kõvendama.

Kestuskatsete kvaliteedi hindamiste tulemuste suhtes võiks vast teha veel mõndagi kestuskvaliteedi tõstmiseks, et teda muuta ühtlasemaks. Järgnevalt toome ka kestuskatsete kvaliteeditulemused viimase 5 aasta kohta %-%-des kontrollile esitatud või üldkogusest.

	Hinn. 12 p. ja enam	Hinn. 11,5—12 p.	Hinn. 11—11,5 p.	Hinn. 10—11 p.	Hinn. alla 10 palli
	I sort	parem II sort	keskm. II sort	alain II sort	III sort
1937	79,7	6,1	9,1	4,5	0,6
1936	71,9	4,0	16,5	7,3	0,3
1935	70,2	6,5	14,7	8,4	0,2
1934	52,2	6,4	26,0	14,6	0,8
1933	48,6	4,5	29,9	13,9	3,1

Kestuskatsete üldine aasta keskmine pall tõusis 11,7-lt 1936. a. 11,8-le 1937. a. ja toodud tab. näeme, et I sordi % tõusis 1937. a. tunduvalt e. a. vastu. Üldiselt võime 1937. a. kestuskvaliteedi kohta öelda, et ta tase on ilmselt tõusnud võrreldes e. a.-ga. Kestuskvaliteedi tase annab veel tõsta ja seda peab tõstma, kuid selle taseme tõstmine sõltub suuresti piima kvaliteedist, mida piimatoojate poolt tuuakse piimatallitusisse. Piimakvaliteet jätab aga veel soovida. Ei aita siin nii palju propaganda, kui parema piima eest kõrgem väljamaks. Mainitud väite tõestuseks võiks tuua piimasaatmist NSVL-u. Kui neile majapidamisile, kust piim võeti vastu NSVL-u saatmiseks maksti piima-kg-st 1—2 s rohkem kui meiereides võimaldamisel, paranes piim silmnähtavalt, kusjuures piimapanemisele aitas tunduvalt kaasa kõva kontroll piima vastuvõtmisel. On ka loomulik, et piimatooja parema piima eest peaks saama paremat hinda. Uue parandatud piimasaaduste väljaveokontrolli määruse kava kohaselt peavad piimatallituste omanikud praegukehtiva normi asemel, kus III kl. piimast tuleb arvata maha 2% ja IV kl. piimast — 4%, arvama vastavalt maha 5 ja 10%. Ja kui P. K. „Võieksport“ tulevikus hakkab maksuma preemiaid ainult I klassi piima eest (senini maksab ta I ja II kl. piima eest), kujuneb I ja IV klassi vahe niivõrd suureks, et piimatoojail peaks tekkima huvi vää mitte enam madalamaid piimaklas-

se piimatalusisse ja püüdma iga hinna eest saavutada võimalikult esimese klassi piima.

Juustukvaliteet. Juustu väljavedu on tõusnud ligi 3 korda e. a. vastu. Vaatleme alljärgnevas, kas ühes juustukoguse tõusuga on tõusnud ka kvaliteet.

Sveitsi juustu kvaliteedi hindamisel osutsid:

	1937		1936	
	Rataste arv	Kg netokaal	%	%
12 palli A liik	201	15 867	6,6	14,0
12 " B "	424	38 042	13,8	11,5
11 " A "	90	6 243,5	2,8	7,1
11 " B "	1 252	98 344	40,2	35,3
10 " A "	1	80	—	0,3
10 " B "	249	17 816	7,7	5,8
10 " C "	710	52 736	22,7	6,3
Alla 10 palli	196	14 504	6,2	19,7
Kokku	3 123	233 132,5	100	100

Võib-olla on hindamine kõvenenud ja hinnadajad 1937. a. olid nõudlikumad, kuid toodud kokkuvõttes ei ole märgata juustukvaliteedi paranemist. Kui 1936. a. oli alla 10 palli hinnatud % märksa suurem kui 1937. a. ja 10 palli C liiki märksa väiksem, on selline

nähtus seletatav seega, et 1936. a. meilt ei saadetud välja töötlemise otstarbel 10-pallist sveitsi juustu. 1937. a. oli aga sellisele juustuliigile välisturult nõudmist ja seetõttu määrati hindamisel kõigile neile juustudele, millised vastasid töötlemisnõudele, 10 palli, — e. a. võis selliste juustude hinnang olla ka alla 10 palli. Poolpehme ja pehme juustu sortidest esines peamiselt hollandi juustu ja väiksem osa backsteini NSVL-u saatmiseks, kuna proovidena saadeti välja ka konservjuustu.

Mainitud kontrollile esitatud juustud hinnati järgmiselt:

12 pallile	14 719 tk.	43 560,5 kg	chk	53,1%
11 "	10 784 "	33 463,7 "	"	40,8 "
10 "	324 "	1 000,2 "	"	1,1 "
alla 10 "	1 328 "	4 002,4 "	"	5,0 "
Kokku	27 155 tk.	82 026,8 kg	chk	100,0%

Võrreldes kõva ja pehme juustu kvaliteedi hinnangute kokkuvõtteid peame tunnistama, et pehmete juustude kvaliteet on õnnestunud paremini, kuid viimaste edasine väljavedu sõltub sellest, kuidas meil õnnestub saavutada vastavat kokulepet NSVL-ga.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

KAUTŠUKITURUSEISUND MAAILMAS JA -TARVITUS EESTIS.

WORLD CRUDE RUBBER MARKET CONDITIONS, AND CONSUMPTION OF CRUDE RUBBER IN ESTONIA.

Kautšuk on nõutavamaid tööstustooraineid maailmas. Suurimaks kautšukitarvitajaks on kummitööstus. Meil Eestis alustati kautšukitarvitusega tööstuslikult kummivabrik (o/ü Põhjala) rajamisega Tallinnas 1924. a. Esialgu tegutses vabrik väikese ettevõttena, valmistades vaid kotsakaitsjaid ja väheseid tehnilisi tarbeid, mistõttu ka toore kautšuki tarvitus ulatus vaid mõne tuh. kg-ni. Enne kodumaise kummitööstuse asutamist puudus meil kautšuki sissevedu peagu täiesti. 1924—28. a. veeti aga toorkautšukki sisse juba ca 7 000 kg keskmiselt aastas, peamiselt Saksast.

Kummitööstuse tootmistegevuse elavnemise 1930. a. alates hakkas ka kautšuki-

import ja -tarvitus suurenema pidevalt. 1930. a. veeti sisse kautšukki ligemale 44 000 kg, järgmisel aastal juba üle 67 000 kg. Majanduskriisiaastail sisseveokitsenduste tagajärjel vähenes ka kautšuki-import (1933. a. — 42 680 kg), kuid juba 1934. a. ulatus mainitud tooraine sissevedu üle 86 000 kg. Järgnevatel aastail suurenes kautšuki-import veelgi ja võrdus mullu üle 100 000 kg-ga.

Viimastel aastail on sisseveetav kautšuk hinnalt osutanud suurt tõusu. Kui 1936. a. imporditi kautšukki 91,5 tn ning maksti selle eest 121 tuh. kr., maksti mullu 181 tuh. kr. 107,4 tn kautšuki eest: koguselt tõusis import vaid 17%, kuid väärtuselt — ligi 50%. Enamjaolt on viimasel ajal tarvitatud

Br. Malaia kautšukki, kuid ka Holl.-Indiast toodi mullu rohkesti seda toorainet. Teisist maist tuleks nimetada Britit, Br.-Tsellonit, Br.-Indiat jm.

Peale kummivabriku, milline tarvitab üksi lõviosa sisseveetavast kautšukist, kasustavad viimast ka rida vulkaniseerimistöökodasid. Viimaste kautšukitarvitust võrreldes kummitööstuse omaga on aga väike, kõikudes keskmiselt ca mõni tuh. kg aastas.

Võrreldes kautšukitarvitust meil selle tooraine tarvitusega maailmas peame nentima, et meie osatähtsus viimases on üsna minimaalne. Mullust kautšukitarvitust maailmas hinnatakse ca 1 090 000 tn-le, millest Eesti moodustab vaid väikese murdosa (umbes 100 tn). Suurimaid kautšukitarvitajaid on P.-Am. Ühendriigid — m. a. 545 000 tn, Inglise — 113 000 tn, Saksa — 95 000 tn ja teised maad — 336 000 tn.

Kautšukitarvitust maailmas on viimaseil aastail tõusnud järjekindlalt. 1931. a. oli see ca 685 000 tn, 1933. a. — 825 000 tn ning 1936. a. — juba 1 089 000 tn. Need arvud näitavad, et 1931. a. alates, mis oli kriisiga aegseks madalaimaks kautšukitarvituse aastaks, on selle tooraine tarvitust nüüd maailmas suurenenud 50%. Eriti suur oli tarvituse tõus 1934—36. a. vahel. Peab tähendama, et kautšukitarvituse kujunemisele maailmas avaldab määravat mõju selle tooraine tarvitust P.-Am. Ühendriiges. Viimaste osatähtsus kautšuki kogutarvitusest maailmas on viimaseil aastail tõusnud: 1932. a. oli USA osasuurus alla 50%, 1936. a. — aga üle 55%. Ka mullu kestis veel tõusutendents kautšukitarvituses maailmas.

1929—34. a. ületas kautšukitoodang tarvitust veel õige tunduvalt. See asjaolu põhjustas suurte tagavarade tekkimist. Mainitud ületoodangu-ajastul tegid kautšukitootjad katsed hakata korrastama tootmist ja kautšuki väljaveedu tasakaalustama tegeliku tarvitusega; ent algul jäid need katsed tagajärjetuiks, kuna kautšuki tootjaskond osutus liiga killustatuks. Isegi ainult eurooplaste käes olevate istanduste arv ulatub tuhandesse, kõnelemata näit. Br.-Malaia või Holl.-India maa pärisrahva käes olevaid istandikke, milline arv on veelgi suurem.

Lõpuks saavutati siiski 1934. a. kevadel kokkulepe tähtsamate tootmiskaude vahel,

ning selle kokkuleppe eesmärk oli reguleerida kautšukitootmist ja -eksporti, et hoida tasakaalus nõudmist ja pakkumist ning kindlustada tootjale tasuvat hinda.

Senini on mainitud tootmise reguleerimine olnud väga tagajärjekas ning on täitnud temale pandud lootusi. Väljaveo järk-järgulise piiramisega on International Rubber Regulation Committee koondanud oma kätte peagu kogu kautšukituru juhtimise. Mainitud kokkuleppe saavutamise järgi otsustati piirata väljaveedu ainult 10%-ga, hiljem tõseti seda aga 20%-le jne. Väljaveopiiramine tõusis haripunkti 1935. a. okt. 1936. a. juunini: siis tohiti vedada välja ainult 60% toodangust. Sellest ajast saadik on väljaveo piiramist hakatud jätma taas veidi lõdvemaks: 1937. a. I veerandil võrdus mainitud kvoot 75%, teisel veerandil samal aastal — 80% ning III veerandil — 90%. Tootmise piiramisega hakati tarvitama eelmiste aastate ülejääke senisest rohkemal määral, kuninad kasustati peagu kõik. Sealjuures kautšukihinnad kõvenesid.

K. a. esimeseks veerandiks vähendati aga kautšuki-tootmiskaude väljaveokvootet veel 90%-lt 70%-le. See asjaolu ei ole aga juba mõnda aega vähendanud kautšuki maailmaturul ilmnevat veidi rahutut meeleolu. Eriti konjunktuuri halvenemise tõttu P.-Am. Ühendriiges suurenes ebakindlus kautšukituru kujunemise kohta lähemas tulevikus. Mitmel pool oodatakse International Rubber Regulation Committee järgmist istungit huviga, mil tuleb arutusele k. a. teise veerandi kvooteküsimus; sealjuures ollakse kindel, et väljaveokvootesid vähendatakse veelgi. Sääraste asjaolude tõttu ei ole enam kahtlust, et rahvusvahelist kautšuki-kokkulepet, millise kehtivus lõpeb teatavasti k. a., pikendatakse taas.

Suurt mõju eelolevatele läbirääkimisile kautšuki-tootmiskaude vahel avaldab kahtlemata P.-Am. Ühendriige kautšuki sisseveetarvituse kujunemine edaspidi.

Mullu viimaste kuude jooksul näitas kautšukitarvitust P.-Am. Ühendriiges väikest langussuunda, nõnda, et aastakokkuvõte näitas üldiselt kautšukitarvituse alal tagasiminekut võrreldes e. a.-ga. Olgugi et ameerika tööstuse kautšukitarvitust on viimase 5 aasta jooksul suurenenud enam kui 100%,

sõltub USA kautšuki sisseveovajadus suuremal määral auto- ja autokummitööstuse tegevusmäärast. Pärast kriisi ületamist tõusis kautšukitarvitus USA-s pidevalt ning ületab praegu kriisieelseid aastaid tunduvalt. Vaatamata sellele osutus kautšukitarvitus USA-s mullu väiksemaks e. a-st, kuna auto- ja autokummitööstus-olund on viimasel ajal muutunud veelgi teravamaks. Ühtlasi on raske öelda ette praegu, kas Roosevelti uus relvastuskava suudab niivõrd ruttu elustada auto- ja autokummitööstust, et selle läbi kujuneks USA-s taas suurenenud kautšukitarvitus.

Kautšukitagavarade seisu maailmas m. a. lõpul hinnati ümmarguselt 500 000 tn-le. Kautšukitarvitus k. a. esimesel poolel hinnatakse ligikaudu 552 000 tn-le. Kui tarvitus P.-Am. Ühendriiges ei peaks aga suurenema, võib kogutarvitus maailmas kujuneda isegi ka alla 500 000 tn, seega märksa väiksemaks kui mullu samal ajal. Arvestades kõiki neid asjaolusid näis olevat enamvähem kindel, et praegusi kautšukitagavaru maailmas jätkub ligemale pooleks aastaks. Ei ole võimatu, et kautšuki sissevedu ka teisisse maisse kujuneb k. a. väiksemaks mullusest. Jaapan näeb ette omas üldises sisseveopiiramiskavas kautšuki-impordi vähendamist 30%. Ühtlasi kavatakse Jaapan ka sünteetilise kautšuki tootmist arendada senisest suuremal määral.

Ei tule unustada, et toorkautšukihindade kõvenemisega (näit. mullu kevadel) suureneb üldiselt tavaliselt ka regeneraatkummi tarvitus; regeneraatkummi — s. o. kautšuk, millist regenerereetakse vanust, mahasõidetud autokummidest ja muust sellesarnasest vanamaterjalist. P.-Am. Ühendriiges oli regeneraaditarvitus 1928. a., näit., umbes pool nii suur kui toor-kautšukitarvitus. Ühtlasi hakkab maailmaturul etendama järjest enam tähtsat osa ka sünteetiline (kunstlik) kautšuk. Sel alal on paljude maade tööstused teinud tähelepanuväärt edusamme. Nii teatatakse ka NSVL-st, et seal kaetakse juba suur osa kautšukitarvitusest kunstliku kautšukiga. Saksa bunatöötmine katab arvatavasti kord ka vähemalt suurema osa

Saksa kautšukitarvitusest tulevikus. Igatahes tuleb aga siinjuures pidada silmas, et mitmesuguste sünteetilise kautšuki liikide hinnad on märksa kallimad kui loomuliku kautšuki omad, mistõttu eelmised ei saa viimasega hinna suhtes kaugeltki võistelda. Isegi, kui loomuliku kautšuki hind oleks praegu 3 korda kõrgem, ei saaks sünteetilised kautšukisordid temaga hinnalt võistelda. Vaatamata NSVL-us viimaseil aastail märgatavalt tõusnud kunstliku kautšuki toodangule on see teisis mais, nagu P.-Am. Ühendriiges, Saksas ja m. siiski veel võrdlemisi väike ega suuda loomuliku kautšuki tarvitusele avaldada veel kuigi suurt mõju. Ka NSVL on viimaste aastate jooksul vedanud sisse ikkagi veel loomulikku kautšukki ca 30.—40 000 tn keskmiselt aastas. Näib, et sünteetilise kautšuki tarvitusel on omad piirid, ning et loomulik kautšuk, eriti autokummide valmistamisel, osutub senini veel asendamatuks. Sünteetilise kautšuki tööstust arendatakse praegu eriti Saksas, Itaalias, Jaapanis ja NSVL-us; need neli maad on kasustanud senini ca 20% kogu kautšukitarvitusest maailmas.

Kartused, milliseid teatavasti ilmnes eriti m. a. algul — et tarvituse suurenemisega ei jätku enam kautšuki-tagavaru küllaldasel määral — põhinesid peamiselt Malaisia ja Holl.-India vanemate istanduste võrdlemisi väikesel jõudlusvõimel. Väljaveokvootede suurendamine m. a. tõi nimelt üllatavalt ilmsiks, et paljud istandused Malaisias ei olnud võimelised tootma tegelikult 80%-gi omast teoreetilisest võimest. Nüüd näitavad aga tulemused, et ka need istandused on suutnud oma toodangut tõsta siiski küllaldasel määral. Arvestades asjaolu, et tootmistegevuse laiendamisvõimalused seisavad ees peagu kõigil tootmismail, võib näit., kautšuki-tootmismaaade koguvõimet 1940. a. oletada tõenäoselt 2 milj. tn-le. Peksid need lootused mitmesuguste kultuurmeetodite rakendamise puhul täituma ka osaliselt, võib arvestada kindlasti mitte üksnes suuremat, vaid ka odavamamat toodangut, nii et praeguste istanduste poolt tasuvaks-peatavat hinda — 8—9 d — alandatakse tõenäoselt veelgi.

LÜHIUUDISEID. — *SUNDRY INFORMATION.*

Majandusministeeriumi Töstusosakond andis loa:

■ O.-ü. „A. Bliebernicht'i õlevabrikule“, Pärnus, Suur Jõe t. 10/12 asuva ja ümberkorraldatud õlle-, limonaadi- ning mineraalviete tehases töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 44 töelist. Jõuandjais elektrimootorid kogujõuga 24,6 hj. Valmistatakse õlut, limonaadi ja mineraalvett.

■ J. Goldov, S. Trapido ja B. Koblenz, Tartus, Kalevi 44 asuva karusnaha tööstuse ülesehitamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 25 töelist. Pargitakse, värvitakse ja hüvestatakse mitmesuguseid karusnahku.

■ A.-s. B. Minkov ja Pojad, Valjala vallas, Saaremaal, „Haeskas“ asuva ja sisseseatud saeveskis töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 25 töelist. Jõuandjaks 25 hj. lokomobiil. Valmistatakse mitmesugust ehitusmaterjali.

■ A.-s. Eesti Tuletikumonopol, Viljandis, Vaksali ja Inglise t. nurgal asuva tuletikuvabriku seadise ümberkorraldamiseks. Ettevõttes leiab tööd 120 töelist.

Jõuandjais paigutatakse juurde elektrimootorid kogujõuga 17,5 hj. Valmistatakse tuletikke, ja ümberkorraldamistööde teostamisel võimaldub turgu varustada ka mitmesuguste ilu- ja luksustuletikkudega.

■ H. Tults'ile, Märjamaa vallas, Läänemaal, sisseseatud ja huveskis töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 9 töelist. Jõuandjais 60 hj. gaasimootor ja 25 hj. diiselmootor. Jahvatatakse igasugu teravilja tanguks, jahuks ja püülhiks.

■ O.-ü. J. Bulatov ja Ko., Tallinnas, Paldiski m. 29 asuva taku-, pühkenarmaste- ja vatitööstuse ümberkorraldamiseks ning sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 20 töelist. Jõuandjais elektrimootorid kogujõuga 38,7 hj. Ettevõtte tegutseb mitmesuguste kiudtööstusjätete töötlemisel vatiks, ehitustakuks, puhastusnarmaiks jne.

■ P. Vahtrik ja A. Pratika, Tallinnas, Vene 16 asuva trükikojaga ümberkorraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 25 töelist. Jõuandjais elektrimootorid kogujõuga 9,5 hj. Valmistatakse mitmesuguseid trükkitöid.

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — *BUTTER MARKET.*

Võituruseisund muutus m. n. kindlamaks. Nii noteeriti meie võihinnaks Manchesteris 112—114 š cwt e. n. 110—112 š vastu. Seejuures saime m. n. Londonist isegi paremat hinda kui Manchesterist. Kuna võihind paranes ka Saksas, noteeriti meie võihinnaks 159 s. kg., s. o. 8 s. kõrgemalt kui eelmine noteering. Turutendents kindel.

E. n. tunduva võihinnalangusega käis kaasa Inglises võitarvituse suurenemine, mille tagajärjel ka võihind taas paranes. Üldiselt näib olukord pakkumise poolel kujunevat võrdlemisi rahuldavaks, kuna näit. Uus-Meremaal püsib võitoodang alla m. a. sama aja toodangut. Samuti märgitakse ka Euroopas üldiselt väiksemat võitoodangut.

Või väljavedu Hollandist oli 1937. a. 1 174 580 cwt, s. o. pisut väiksem kui 1936. a. Väljavedu võikogusest turustati Inglises 66%, Saksas 32% ning ülejäänud osa teisel turgudel. Üldiselt oli aga piimatalituste võitoodang Hollandis 1937. a. nädala keskmiselt 36 320 cwt 1936. a. 36 180 cwt vastu. Võitarvituse suurenemise tõttu, s. o. 16 200 cwt-lt 1936. a. — 16 500 cwt-le 1937. a. nädalas, vähenes või väljavedu.

Või väljavedu Rootsist oli 1937. a. 436 300 cwt 1936. a. 375 300 cwt vastu. Seega suurenes või väljavedu Rootsist 1937. a. 23% võrreldes 1936. a. Väljaveetud võikogusest turustati Inglises 46% ja Saksas 54%.

TÄHTSAMAD HINNAD JA NOTEERINGUD. — PRICES AND QUOTATIONS.

English Nomenclature see No. 3	31/I	24/I	%	Jaanuuar		English Nomenclature see No. 3	31/I	24/I	%	Jaanuuar	
	6/II	30/I		1938	1937		1938	1938		1937	
SUURMÜÜGIHINNAD Tallinnas (Börsikom. noteeringute järgi (kr. kv))						79. Lambaliha, esim. veer.	75	75	0	75	84
1. Rukis	16,00	16,00	0	16,00	14,25	80. " tag.	85	80	+0,8	81	100
2. Nisu	21,25	21,25	0	21,25	24,00	81. Searasv, sulatamata	115	115	0	115	115
3. Oder, sõõda	17,00	17,00	0	17,00	16,50	82. " sulatatud	140	140	0	140	140
4. Kaer	14,50	14,50	0	14,50	12,75	83. Loomarasv, sulatamata	95	95	0	95	95
5. Rukkijahu	17,68	17,68	0	17,68	16,13	84. " sulatatud	80	80	0	80	80
6. Rukkipüül	26,13	26,68	-1,9	26,19	21,50	85. Heeringad	55	55	0	55	55
7. Nisupüül (kõrgem sort)	48,00	48,00	0	48,00	45,50	85-a " Eesti erivalik	25	22	+13,6	32	31
8. Kartulid, sõõgi	3,00 ¹⁾	2,80 ²⁾	+7,1	2,78 ³⁾	2,98 ⁴⁾	86. Räimed, värsked	—	—	—	—	—
9. " piirituse	2,25	2,25	0	2,25	2,00 ⁵⁾	87. Kihud, värsked	—	—	—	—	—
10. Kartulitärklis	24,00	24,00	0	24,00	23,00	88. Ristikhain	6,4	6,1	+4,9	6,4	6,8
11. Juust, Šveitsi (kg)	1,35	1,25	+8,0	1,25	1,25	89. Aasahein	5,5	4,9	+12,2	4,9	5,2
12. Taimevõli (kg)	0,83	0,83	0	0,82	0,75	90. Põletispuud, kase (m ³)	845	845	0	845	845
13. Suhkur	44,38	44,32	-1,0	44,90	43,94	91. " männi	583	583	0	583	583
14. Sool	2,40	2,40	0	2,38	2,50	92. Petrooleum (lt)	18	18	0	18	12
15. Riis, Burma II	47,00	47,00	0	47,00	45,25	PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE NOTEERINGUD.					
16. Tee, or. Pek. Tseilon (kg)	5,80	5,80	0	5,78	5,75	Rukis — (kr. kv.)	—	—	—	—	—
17. Kohv, Rio, Santos "	2,98	2,98	0	2,98	4,88	93. Hamburg (La Plata)	17,00	17,14	-0,8	16,77	15,78
18. Kakao, Hollandi "	2,10	2,10	0	2,10	2,10	94. Chicago	10,68	10,50	+0,8	10,86	10,68
19. Heering., S. Matties (tünn)	52,00	52,00	0	51,53	48,50	95. Winnipege	11,85	11,91	-0,5	11,88	15,38
20. " Mattius	53,00	53,00	0	54,88	52,50	Nisu — (kr. kv.)	—	—	—	—	—
21. Paldid, kuusk, määnd (thm)	18,00	18,00	0	18,25	19,00	96. Hamburg (Manitoba I)	23,00	23,08	-0,3	23,06	20,88
22. Paberipüü (rm)	—	—	—	10,50	7,19	97. Liverpool	15,20	15,80	-0,7	16,22	17,23
23. Sest. mat., määnd n/s (thm)	38,50	38,50	0	38,88	41,00	98. Chicago	12,45	12,48	-0,2	12,66	17,72
24. Telliskivid (1000 tk.)	—	—	—	—	—	99. Winnipege	16,78	16,78	+0,2	16,73	16,80
25. Silikaakivid (1000 tk.)	42,00	42,00	0	42,00	38,50	Mais — (kr. kv.)	—	—	—	—	—
26. Tsement (tünn 170 kg)	5,35	5,35	0	5,35	6,45	100. Chicago	8,37	8,54	-2,0	8,66	15,48
26a. Tsem. paberkot. (170 kg)	5,15	5,15	0	5,15	6,95	Piim lahtiselt Tallinn (snt. lt.)	—	—	—	—	—
27. Lubi	2,20	2,20	0	2,20	2,77	101. I v. piimakauplustele	13	13	0	13	12
28. Tsinkvalge (kg)	0,57	0,57	0	0,56	0,48	102. I v. piimatööstustele	12	12	0	12	11
29. Ooker (kg)	0,23	0,23	0	0,23	0,23	103. II v. piimakauplustele	11	11	0	11	10,5
30. Värnits	64,50	64,50	0	64,50	68,38	104. II v. piimatööstustele	10	10	0	10	9,5
31. Linaseeme, õli tootmiseks	—	—	—	—	16,50	Või. (snt. kg)	—	—	—	—	—
32. Ölikoogid, linaseemne	15,25	15,25	0	14,75	13,50	105. Tallinn	159	151	+5,3	165	134
33. Nisukliid	12,00	12,00	0	12,00	9,75	106. Kindlustatud hind	190	190	0	190	180
34. Superfosfaat, 18-20%	—	—	—	—	—	Londonis.	—	—	—	—	—
35. Kaalisool, 40%	—	—	—	—	—	107. Taani	226	222	+1,8	230	208
36. Fosforit, eesti	—	—	—	—	—	108. Eesti	—	—	—	—	—
37. Nitrofoska	—	—	—	—	—	109. Läti	—	—	—	—	—
38. Rand, sordi	22,00	22,00	0	22,00	17,62	110. Leedu	204	204	0	206	—
39. Teras, vedru	32,00	32,00	0	32,00	24,00	111. U-Meremaa	192	192	0	198	170
40. Inglistina	442,50	447,50	-5,3	472,50	486,87	Manchesteris.	—	—	—	—	—
41. Sealina	51,00	51,00	0	51,00	57,87	112. Taani	231	225	+2,7	239	208
42. Vaskplekk, punane	225,00	225,00	0	225,00	186,00	113. Eesti	201	198	-1,5	209	180
43. " valge	185,00	185,00	0	185,00	157,60	114. Läti	203	198	-2,5	209	180
44. Tsinkplekk	77,50	77,50	0	77,50	70,00	115. Soome	210	207	-1,4	222	189
45. Puuvillariie, bjäs (mtr)	0,57	0,57	0	0,57	0,58	116. Rootsi	210	207	-1,4	222	190
46. Tallanahk, eesti nah. (kg)	2,45	2,45	0	2,45	2,45	117. Kopenhaagenis — Taani	181	176	+2,8	190	157
47. " ameer. n. I. s. "	2,75	2,75	0	2,75	2,50	Peekon. (snt. kg)	—	—	—	—	—
48. Paber, rotatsiooni	23,20	23,20	0	23,20	23,20	118. Tallinn 60 — 72 kg I s.	87 ⁶⁾	87 ⁴⁾	0	87	84
49. Kivisüsi, auru, Newcastle	3,15	3,15	0	3,16	2,78	119. " { 55,5-59,5 " " }	82 ⁶⁾	82 ⁴⁾	0	82	79
50. " sepa	3,65	3,65	0	3,65	3,00	120. " { 72,5-75,0 " " }	78 ⁶⁾	78 ⁴⁾	0	78	75
51. Põlevkivi, I-a s.	0,90	0,90	0	0,90	0,80	Londonis (kõrgem not.)	—	—	—	—	—
52. Turvas	1,00	1,00	0	1,00	0,90	121. Taani	175	175	0	172	160
53. Põlevkiviõli	5,60	5,60	0	5,60	4,80	122. Eesti	153	153	0	153	148
54. Kütteõli, o/t. „E. Kiviõli“	6,75	6,75	0	6,75	4,93	123. Läti	153	153	0	153	148
55. Kivitärv	19,00	19,00	0	19,00	19,00	124. Leedu	153	153	0	153	148
56. Nafta	14,25	14,25	0	14,25	10,50	125. Rootsi	166	166	0	166	153
57. Petrooleum, Ameerika	15,50	15,50	0	15,50	12,00	126. Iiri	176	176	0	176	169
58. Bens., Riigi Põlevkivi (lt)	0,31	0,31	0	0,31	0,28	127. Poola	158	153	0	153	148
59. " Kiviõli „Estoin“ (lt)	0,32	0,32	0	0,32	0,29	Lina — Võru-Petseri.	—	—	—	—	—
VÄIKEMÜÜGIHINNAD Tallinnas (snt. kg.)						128. Ristna (R)	117	118	-0,8	114	129
60. Rukkijahu	17,5	17,5	0	17,5	15,0	129. Hoffsdreiband (HD)	108	109	-0,9	105	120
61. Sepikujahu	27,5	27,5	0	27,5	29,2	130. Dreiband (D)	99	100	-1,0	98	111
62. Manna	50	50	0	50	50	131. Ordin-dreiband (OD)	90	91	-1,1	87	102
63. Kartulijahu	30	30	0	30	28	132. L.-ordin-dreib. (LOD)	81	82	-1,2	78	91
64. Kartulid	4,5	4,5	0	4,2	4,3	133. Takuprakk (H)	72	73	-1,4	69	84
65. Suhkur	47	47	0	47	45	Mujal Eestis.	—	—	—	—	—
66. Sool	5	5	0	5	5	134. Ristna (R)	115	116	-0,9	112	125
67. Piim, lt. II valik lahtine	13	13	0	13	12	135. Hoffsdreiband (HD)	106	107	-1,0	103	116
68. Lauavõli	205	205	0	205	185	136. Dreiband (D)	97	98	-1,0	94	108
69. Kõõgivõli	190	190	0	190	170	137. Ordin-dreiband (OD)	88	89	-1,1	85	98
70. Koor, rõõsk (liiter)	110	110	0	110	110	138. L.-ordin-dreib. (LOD)	78	80	-1,2	76	90
71. " hapu	110	110	0	110	100	139. Takuprakk (H)	70	71	-1,4	67	80
72. Kanamunad (paar)	16	16	0	16	16						
73. Sealiha, keeduliha	95	95	0	95	95						
74. " praedliha	110	110	0	110	110						
75. Loomaliha, supiliha	85	85	0	85	85						
76. " praedliha	80	80	0	80	70						
77. Vaskaliha, esim. veer.	70	70	0	70	57						
78. " tag. "	88	85	0	88	67						

1) fr. Rakvere; 2) ühes teedemaksuga; 3) 7.II-18.II; 4) 31.I-6.II; 5) Virumaal raudteej.; 6) raudteejaam; 7) tööstuse.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul püsib muutuseta olukord. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis püsib 5-es nädal 86 š tsn. Võrreldes m. a. sama ajaga on praegune peekonisigade noteering Londonis 3 š kõrgem. Hindade tõusu pidurdab inglise peekoni suurenev pakkumine. Inglise peekoni m. a. toodangut hinnatakse 2 446 000 tsn, kuna 1936. a. toodang oli 2 757 000 tsn. Seega leidis m. a. aset inglise peekoni toodangu tagasimineku 311 000 tsn ehk 11%. Seevastu suurenes toodang 1934. a. ja 1936. a. jooksul 1 000 000 tsn-it. Edasist tõusu pidurdasid kallinenud söötade hinnad, mis aetas inglise seakasvatajad järjest raske-
masse olukorda. See ilmneb kujukalt sigade arvu langustendentsis Inglises (loendusandmeid det.):

	1937	1936	1935
3 914 000	4 056 000	4 118 000	
448 000	480 000	507 000	

Sigade arv on 2 viimase aasta jooksul vähenenud 200 000 sea ehk 5% võrra. Veel suurem on tagasimineku emiste juures, kus langus ulatub 10%-ni. Ka Hollandis on sigade arv kahanenud viimaste aastate jooksul:

1937	1 406 366
1936	1 678 934
1935	1 523 751
1934	2 081 752

Ka Taanis on sigade arv 535 000 sea võrra väiksem m. a-st. Seevastu näitab sigade arv NSVL-us järjekindlat tõusu:

1936	30.4 milj.
1935	22.5 "
1934	17.4 "
1933	12.2 "

Inglises on tekkinud kartus, et Taani ei suuda suvekuul oma kvootet täita. Seda olukorda tahavad kasutada P.-Am. Ühendriigid, et kaubelda välja suuremat kvootet lähenevail kaubanduslepingu läbirääkimisel, mis leiab aset lähemate kuude jooksul. Senini ei suutnud P.-Am. Ühendriigid täita oma kvootet Inglises, kuna 1934. a. ja 1936. a. põua tagajärjel vähenes sigade kasvatus

tunduvalt. Kuna nüüd on olukord P.-Am. Ühendriiges tunduvalt paranenud, on nad võimelised k. a. täitma oma peekonikontingenti Inglises. Senini on P.-Am. Ühendriigid peekonikvootet Inglises täitnud ainult sinkidega.

Toodangu tõusuga P.-Am. Ühendriiges on seal langenud ka toosisinkide hinnad, mis riivab tunduvalt ka meie toosisinkide ekspordi P.-Am. Ühendriigesse.

K. n. maksavad eksporttappamajad peekonisigade eest endiselt järgmisi hindu:

Tapakaal	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 —72 kg.	87	82		
55,5—59 "	82	78		Siseturuhiinad
72,5—75 "	82	78		
75,5—80 "	78	74		

ja elussigade eest

100—120 kg.	60 snt	eluskaalu-kg.
121—160 "	65 "	
161—250 "	60 "	

M. n. saadeti Saksa 3-as laadung 1933 ehuseega. Nädala läbikäik eksporttappamajades oli 2 630 siga 3 123 sea vastu eelmisel nädalal. Lähikäigu väike langus oli tingitud halvenenud teoludest maal.

**PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU.
EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS**

	Nädalas		1933. a.	1937. a.	1936. a.
	8./I	24./I	1./I	1./I	1./I
	1933	1938	kuni	kuni	kuni
			6./II	7./II	9./II
VOI (tonni)					
<i>Butter (tons)</i>	177,3	174,6	827,7	739,3	642,7
Sellest:					
Saksa	60,8	64,5	318,0	249,7	386,5
Inglise	112,5	108,3	509,4	329,9	275,3
MUNAD					
(tuh. tk.) —					
<i>Eggs (1000)</i>	32	29	61	—	44
Sellest:					
Inglise	32	29	61	—	—
Saksa	—	—	—	—	44
PEEKON					
(tonni) —					
<i>Bacon (tons)</i>	58,0	54,9	196,2	172,0	241,5
LINA (tonni)					
<i>Flax (tons)</i>	138,9	275,4	962,6	1510,5	1589,0
Sellest:					
Inglise	98,0	229,0	656,5	646,2	842,2
Belgiase	—	—	—	30,2	20,5
Soome	20,9	16,2	50,2	—	133,5
Saksa	—	—	—	430,1	80,3
Prantsuse	—	10,1	126,1	241,1	506,5

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Veisteturustamise osas püsis m. n. vaikne tendents. Veiseid turustati tagasihoidlikult, kuid pakkumisest veel tagasihoidlikum oli nõudmine. Nimetatud vaikust lihaturul põhjustas püsiv sula, sest suurmüügil on ostjad niiskete ja soojade ilmadega väga ettevaatlikud ega osta suuri tagavaru. Ilmade külmenemisega on loota tendentsi kõvenemist nõudmise suurenemise arvel.

M. n. maksus suurmüügil veiseliha:

Pullid (eluskaal üle 400 kg): rammusad 48—50 s. ja keskmised 46—48 s. kg. Samad pullid eluskaalu järgi maksusid 30—32 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 48—50 s. ja keskmises rammususes ning rasva poolest ka veidi alla keskmist rammusust, kuid seejuures täie lihaga. Soome eksporditavad pullid 50—52 s. kg, lahjad pullid 40—45 s. kg. Eluskaalu alusel maksusid väiksemad pullid 27—30—31 s. kg.

Mullikalihha nuumatul 52—58 s. kg., rammusail 48—50 s. ja keskmises rammususes eksportkaup 49—51 s. ning lahjad 40—43 s. kg. Mullikad eluskaalus maksuvad rammususe järgi 27—30—31—37 s. kg.

Lehmaliha: nuumatul 52—55 s., rammusail 45—50 s., keskmisel 40—43 s. ja lahjadel 37—40 s. kg. Eluskaaluhinnad vastavalt eeltoodud sordile 20—23—30—36 s. kg.

Turustades veiseid eluskaalu alusel, kus nahk ja pudemed jäävad ostjale, tuleb naha ja pudemete arvel arvata eeltoodud liha-kg

hinnale juurde pullidel 10—12 s. ja lehmadel 12—14 s.

Vasikate pakkumine keskmine. Nõudmine rahuldav. Tapetud vasikad ühes nahaga maksusid: rammusad 60—70 s., keskmised 50—53 s. ja lahjad 48—50 s. kg. Elusvasikate hinnad 29—35—45 s. kg.

Lammaste pakkumine väike. Nõudmine kauba vähesuse tõttu elav ainult eksportkaubale. Siseturul ei ole lambaliha praegu eriliselt otsitav. Tapetud lambad ilma naha ja pudemeteta maksusid siseturul: rammusad 55—62 s., keskmised 50—53 s. ja lahjad 40—50 s. kg. Eluslammaste hinnad siseturul 36—39 s. kg.

Eksportlambaliha-hinnaks noteeriti endised hinnad, s. o. 95—100 s. kg ning eluskaaluga franko saatejaam 42—45 s. kg. Tendents kindel.

Sigade pakkumine keskmine. Nõudmine rahuldav. Tapetud sead ühes peade-jalgadega maksusid: noored 78—80 s., peekonkaalulised 75—78 s., lihasead 72—75 s. ja rasvasead 68—72 s. kg. Eeloleval nädalal on loota tendentsi kõvenemist.

Nahkade hinnad. Veisenahad toorelt 80 s. kg. Vasikanahad 3.75 kr. tk. (Kaalus üle 3,5 kg. ühe kg hind kr. 1.20. Lambanahad kr. 2.50—3.75 kr. tükk, sõltuvalt suurusest ja villa pikkusest. Hobusenahad ühes laika ja sabaga 12—13 kr. tk.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunaturuseisund muutus m. n. välisturul kindlamaks, kusjuures ka hindade tase Inglises kui ka Saksas paranes. Kuna meie munahinnanoteering sõltub praegu peamiselt siseturu-hinnataseme muutusest, noteeriti meie eksportmunadel endine hind, s. o. 100 s. kg ja siseturumunadel — 90 s. kg franko kogumispunkt.

Maailmaturu kanamunakaubanduse läbikäigust nähtub, et m. a. tõusis munade väljavedu üksikuist maist tunduvalt. Nii oli näit., 1937. a. munade väljavedu Hollandist 761 590 kv 1936. a. 647 370 kv vastu, tõustes seega 18%. Väljaveetud munakogusest turustati Inglises 40% ja Saksas 45%, ning

ülejäanud osa teisel vähemtähtsail turgudel. Kanamunade väljavedu Rootsist oli 1937. a. 592 313 s.-sada 1936. a. 374 588 s.-saja vastu. Seega tõusis munade väljavedu Rootsist 1937. a. 58% võrreldes 1936. a. Väljaveetud munakogusest läks 55% Inglisse ja 45% Saksas.

Siseturul maksusid kanamunad m. n. s. paar:

Tallinnas	14—17
Tartus	15—18
Viljandis	13—14
Valgas	12—15
Rakveres	13—14
Haapsalus	10—14

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindade noteerimiskomisjon noteeris 7. skp. Tallinna kohta endised hinnad, s. o. I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 13 s. ja müügil piimatööstustele 12 senti liiter. II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 11 s. l. ja müügil piimatööstustele 10 senti liiter.

Piima järele nõudmine on elav, vaatamata sellele, et piimatoodang on lehmade hüpsmatuleku hooaja kättejõudmisega tõusmas.

Väikemüügil maksus piim linnades piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	18—19	—	15—16	13
Tartu	14—16	18	—	10—11
Viljandi	15	—	—	12
Rakvere	15	—	—	11
Valga	15	—	—	10—11
Narva	15	—	—	10
Haapsalu	—	—	10	9
Petseri	—	—	—	9—10

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

M. n. oli maailma-teraviljaturul tegevus vaikne ja hinnad näitasid väikest langust. Nii kujunes nädala keskmiseks misuhinnaks Chicagos 12.45 (e. n. 12.48), Winnipegis 16.76 (e. n. 16.73), Hamburgis Manitoba I 23.00 (23.08) ja Liverpoolis 15.10 (e. n. 15.30) kr. kv.

Rukkihind langes peale Chicago turu samuti nagu nisulgi. Nii nõrgenes noteering Winnipegis e. n. 11.91 kr-lt 11.85 kr-le ja Hamburgis 17.14 kr-lt 17 kr-le kv, kuna seevastu rukkihind paranes Chicagos ja tõusis e. n. 10.56 kr-lt 10.58 kr-le kv.

Maisiturul suurenes P.-Ameerika ja argentiina maisi pakkumine järjest, kuna samal ajal nõudmine on jäänud endiseks või näitab isegi väikest tagasiminekut; nõrgenevad võrreldes e. n-ga ka maisihinnad ja saavutasid Chicagos 8.37 kr-ga kv (e. n. 8.54) tänavuse madalseisu.

Käesoleva kaubandusaasta I poolal näitab maailma teraviljaturult lähikäinud toiduviljakogus võrreldes m. a. sama ajaga märgatavat tagasiminekut. Nii on nisu-lähikäik väiksem 18%, kusjuures sisseveo tagasimineku euroopa riigesse on 13,5% ja väljaspool Euroopat asuvaisse riigesse koguni 31%. Samuti on ka rukkiga, mille kaubandus on langenud 22%. Suurem nisu väljaveo vähenemine on leidnud aset P.-Am. Ühendriiges ja Argentiinas. Nii on käes-

oleva kaubandusaasta I poolal ühendriige väljaveo väiksem e. a. samast ajast 25% ja Argentiinas koguni — 55%. Samuti on langenud ka Dconau maade nisueksport $\frac{1}{3}$. Seevastu on suurenenud tunduvalt väljaveo NSVL-st ja tõusnud 24 tuh. kv-lt 9 milj. kv-le.

Söödaviiljakaubanduse olukord on lahku-minev toiduviljadest, ja nende maailmaturu lähikäik ületab e. a. samaaegse taseme. Nii on maisi väljaveo suurem 11%, odral — 13% ja kaeral — 15%. Ka maisieksport näitab kõigist tootjast maisi peale Argentiina suurenemist. Seevastu on odrakaubanduse suurenemine toimunud peamiselt P.-Ameerika ja kaera oma — Argentiina väljaveo suurenemise arvel.

Börsinoteeringud 2. II jäid teraviljadel kui ka nende jahvatussaadusil muutmatuiks võrreldes nädal tagasi olevate hindadega. Väikemüügi hinnad üksikul turgudel on püsinud suurema muutusetä:

Väikemüügi hinnad siseturul sent. kg.

	Viljandi	Tartu	Valga	Narva	Rakvere
rukis	16	16	16,5	18	15,5
nisu	22	22	23	27	22
oder	17,5	17	16	18	16,5
kaer	12,5	14	13	16	12,5
rukkijahu	17,5	17	18	19	17,5
sepijuhju	30	29	28	30	29

LINATURG. — FLAX MARKET.

Linaturul oli viimasel nädalal tehinguid õige vähe. Sellegipärast püsivad hinnad

kindlaina, mis on esijoonel tingitud pakutavate linakoguste vähesusest. Monopolimaad

on pakkumises eriti tagasihoidlikud. Läti linamonopoli linamüüki 1937. a. saagist hinnatakse juba ca 8000 tn, ja kuna ka saagiandmed lõpliku hinnangu alusel on madalamad, kui arvati algul, tõuseb Läti linaeksport käesoleval hooajal vaevalt 13 000—14 000 tn. Seega on enam kui pool läti linast juba müüdud. Nagu kuulda, on Läti linamonopol tõstnud linahinda £ 47.10 s. kullas fob. Riia R sordi alusel.

NSVL on viimasel ajal linapakkumises õige tagasihoidlik ja on tõstnud hinda £ 49-1t £ 51.10-le kullas, kasteleo IV gr. I sordi alusel fob.

Linahinnad Šotis.

	2. II 38	26. I 38.
Võru-Petseri R.	£ 73 —75	£ 74 —75
Pärnu ülepuhastatud R.	£ 73 —74	£ 73 —74
Pärnu takk I sort	£ 53 —54	£ 53 —54
Läti-Livoonia R.	£ 74.10—75	£ 74.10—75
NSVL kasteleo IV gr. I sort	£ 85 —86	£ 84.10—85

Seega ei ole linahinnad nädala jooksul muutunud peagu üldse, arvatud välja väike kõvenemine NSVL-u linade osas.

Meie siseturul võib aga märkida teatud nõrgenemist linaturul, sest hinnatõus välis- turul on jäänud ära ja meie ärid on tõmbunud kohe tagasi. Kui paar nädalat tagasi maksti kuni Kr. 1.25 ja tipp hinnana isegi Kr. 1.30 kg-st Petseri R sordi alusel, ei tõusnud väljamakstav hind m. n. üle kr. 1.18 kg-st samal alusel.

Peale selle on aga kuulda, et linaärid tahavad hakata panema suuremat rõhku lina

korralikule harimisele, nii et kokkuostetud lina vähemalt Võru-Petseri rajoonist kõlbaks ilma üle puhastamata eksportida. Suuremaks puuduseks petseri lina juures on praegu puudulikult haritud linalesikate pead, milles jäetakse päris meelega luiseiks, et saada suuremat kaalu. Et aga hiljem lina teha väljaveoks kõlblikuks, kratsitakse ärides leelikapead enne väljasaatmist pehmeiks, mis nõuab aga palju lisatööd ega anna siiski soovitud tulemusi.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 4. II k. a. Tallinna börsil noteeriti linahind franko kokkuostja ladu riiklike standardsortide alusel senti kg.:

	Võru-Petseriimaal	Mujal Eestis
R	117	115
HD	108	106
D	99	97
OD	90	88
LOD	81	79
H	72	70
Takk I sort		79
Takk II sort		69
Takk III sort		59
Ehitustakk		17

Tendents tagasihoidlik.

Käesolev noteering on 1 sent kg-lt madalam kui e. n.

1. II Petseris peetud kuulaadale toodi ca 110 tn lina, mis müüdi hinnaga Kr. 1.18 kg-lt R sordi alusel.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Viimasel paaril nädalal oli kartuliturg võrdlemisi vaikne. M. n. kartulite väljavedu peagu seisib, ainult mõnisada kotti läks välja. Seemnekartulitagavarad, milliseid on veel Tallinna ladudes, saadetakse lähemal ajal välismaale.

Söögikartulite väljaveos ei ole muutust. Rootsist kestva streigi tõttu seisab söögikartulite väljavedu endiselt. Jaan. teisel poolel oli maal väga elav kartulite vastuvõtmine. Tallinna toodi mitukümmend vagunit kartuleid realiseerimiseks. Samal ajal tugeva võistluse tõttu mõnedes vastuvõtujaamades aeti hinnad üles; nii maksti ümarikest sorti-

dest kuni kr. 3.00 kv-st ja piklikest — kuni 3.50 kr. Põllumehed, kes kasustasid soodsat momenti, said käesoleval väljaveohooajal võrdlemisi kõrget hinda. Väljaveovõimaluste puudusel jaan. lõpul algas hindade langus. M. n. hinnad näitavad langust ca 50 s kv kõrgemaist hindadest jaan.

Languse tagajärjel on kartulite kokkutoomine väike.

Maal raudteejaamades ostetakse praegu kartuleid väikesel arvul piiritusvabrikute jaoks L.-Eestisse. Tärklisvabrikuis seisab kartulite vastuvõtmine, sest juba jaan. keskpaigust alates lakkasid vabrikud töötamast.

Kevade poole algavad tärkliisvabrikud taas tööd.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 7. II s. a. noteeriti Börsikomitees järgmised hinnad:

1) Sõgikartul: Virumaa raudteejaama-

des: ümarikud kr. 2.50—2.60 kv, piklikud kr. 2.90—3.10 kv.

2) Tööstuskartul: piiritusvabrikuis 11—13 s. tärkliise-kg ehk kr. 2.10—2.40 kv.

Tendents: sõgikartulil tagasihoidlik, tööstuskartulil püsiv.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Tallinna turul püsib väga elav õuntepakkumine. Maalt tuleb õunu rohkesti sisse, kuna suurel arvul müües on hinnad praegu võrdlemisi madalad, seepärast hoiavad tootjad mitmel pool õunu veel edasi hindade paranemise lootusega. Praegu makstakse sibulõuntest kastiviisi 25—35 s. kg. Väikemüügil maksusid õunad Tallinna turul 20—60 s. kg.

Rohkesti on toodud müügile ka kuivatatud õunu. Väikemüügil nõutakse kodusel teel kuivatatud võrdlemisi nõrga kvaliteediga õuntest 130—150 s. kg, Mõrna õunakuivatises kuivatatud õuntest — 200 s. kg ja välismaisist kuivatatud õuntest 300 s. kg.

Sibulate ja jõhvivate hind püsib e. n. tasemel.

Välispuuvilja, eriti apelsine, on müügil väga rohkesti, hind väikemüügil 10—20 s. tk. Nõudmine näib olevat üsna tagasihoidlik.

Ekspordi alal ei ole peagu mingit liikumist. Sibulate järele on Soomes küll nõudmine hea ja hind kõrge — pakutakse 215 Smk. kotist (50 kg) fr. Helsingi, kuid eksportöridel on väga raske osta sibulaid kokku, kuna koha peal nõutakse kõrgemaid hindu, kui on võimalik maksta.

4. veebr. noteeriti aedsaadusile järgmised hinnad:

Sigurid, eksportkõõplikud, pakkimiskuludeta, franko. kokkuostupunkt 19 s. kg. Tendents vaikne.

Sibulad, eksportkõõplikud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt 24 s. kg. Tendents kindel.

Konjaervõkurgid, eksportkõõplikud, pakkimiskuludeta ca 5 kg plekknõu Kr. 2.20. Tendents püsiv.

Võrreldes eelmise hindade noteeringuga 21. I s. a. on sibulate hind tõusnud 4 s. kg-lt. Teiste saaduste hinnad ei ole muutunud.

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. Pärnu lahel valitsenud ebasoodsate kalastamisolude tõttu kujunes kalasaak endiselt kehvaiks.

Peipsi kalatoodang arenes rahuldavalt.

M. n. kestel veeti välja kala ja kalakaupu 22 600 kg, sellest koha 15 250 kg, haugi 1 750 kg, latikat 3 000 kg, ahvenat 1 400 kg, turska ja lutsu 800 kg ning kalakonserve 400 kg.

Koha läks Rootsi 12 030 kg, Soome 850 kg, Poola 2070 kg ja Šveitsi 300 kg. Väljaveokoguse moodustas peamiselt Peipsi koha. Pärnu lahe toodangust oli ainult 360 kg.

Haugi veeti välja Prantsusse 1100 kg, Soome 500 kg ja Šveitsi 150 kg.

Latikat, ahvenat, turska ja lutsu läks Soome.

Kalakonservid — Kanadasse 260 kg ja Belgiasse — 140 kg.

Siseturu-kalakaubanduses valitses võrdlemisi elav tegevus. Tallinna kalaturul esines tähtsama kaubaartiklina mitmekesise kvaliteediga värsket koha. Elusvärsket prima koha kõrval müüdi elavalt ka nõrga kvaliteediga sulanud koha. Sulanud koha hind terve kalana: 40 s. kg, lõigatult — 50—60 s. kg. Teisi kalasorte müüdi: ahvenat, väiksemaid 30—35 s. kg, suuremaid 40—45 s. kg, latikat — 50—60 s. kg, haugi — 35—50 s. kg. Kõrge müügihind püsib suurteel siigadel kuni 150 s. kg ja jõeforellil (hõrnas) 150—180 s. kg.

Tartu turule ilmus müügile värsket peipsi tint, hinnaga 25 s. kg.

Koha oli müügil parima kvaliteediga, hinnaga 50—70 s. kg.

Räimekaubandus. Rääimekalastus avameres areneb endiselt, kuigi saake ei saa pidada rahuldavaks. Tallinna tuli räimi müügile lähemaist randadest.

Paldiski ja Viru rannikvete rääime läks peäle kohalike turgude ka Tartu.

Tallinna turul müüdi räimi nädala keskel 25—30 s. kg, lõpul 20—23 s. kg. Tartu — 25—30 s. kg a Narva turul — 20—25 s. kg.

Rohkesti tuli müügile turska. Tallinna turule saabus päevas 2000—3000 kg, laupäeval kuni 6000 kg. Müügin hinnad terve kalana 15 s. kg, lõigatult 20—30 s. kg. Madala hinna tõttu nõudmine elav.

Tähtsamate kalasortide turuhinnad s. kg:

	Tallinn 5. I	Tartu 5. I	Narva 4. I
Siig	60—150	60—70	—
Koha	40—80	50—70	65—70
Haug	35—50	30—50	40
Ahven	30—45	7—30	15—35
Latikas	50—60	30—60	25—40
Särg	—	15—20	—
Säinas	—	25—30	—
Luts	40—45	30—35	30
Linask	—	elus 60—70	—
Tint (järve)	—	25	—
Hõrnas (jõeforell)	150—180	—	—
Teib	—	25	—
Räim	20—23	25—30	20
Tursk	15—30	20—25	—

INFORMATSIONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

31. jaanuaril 1938. a.

PASSIVA

1. Kättevares — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	34 215 508,52	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	908 496,77
välisraha	15 730 645,43	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	1 835 834,69	a) pangatähed liikvel	48 770 193,—
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	10 131 791,25	valitsuse	20 690 499,48
põllumajandusl.	2 064 711,21	pankade	11 294 831,28
metsatööstusl.	83 429,78	teised	2 658 922,76
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	14 938 777,17
valitsusela	—		
teistele *)	12 523 036,14		
5. Kinnis- ja valiasvara — <i>Immovable</i>			
<i>Property and Equipment</i>	3 423 533,75		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	24 971 478,69		
	104 559 820,46		104 559 820,46

Kättevares vahetult jooksvate kohustustega: } 59,66%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1 088 059,—
Includes Ukr. 1.088.059.— guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

LEEDU. Leedu väliskaubandus 1937. a. — *Lithuanian Foreign Trade in 1937.*

Alates 1935. a. näitab leedu väliskaubandus tõusu. 1937. a. väljavedu oli 41,5% suurem 1934. a. omast, mil väljavedu oli madalaim ja sissevedu oli 65% võrreldes madalaima 1935. sisseveoaastaga.

Võrreldes 1936. a. suurenes väljavedu 9,6%, ehkki 1937. a. ei müüdnud vilja välismaale, millest 1936. a. saadi 14 milj. lit. Sissevedu suurenes 1937. a. 36,3% võrreldes 1936. a. Leedu väliskaubandusbilanss oli 1937. a. passiivne 4 milj. lit.

Kaubavahetus üksikute aastate järgi:

	Väljavedu	Sissevedu	
1937	208,8 milj. lit.	212,0 milj. lit.	— 4,3
1936	190,5 " "	156,1 " "	34,4
1935	152,3 " "	126,6 " "	29,7
1934	147,3 " "	133,7 " "	8,6
1933	160,2 " "	142,2 " "	18,0
1932	189,1 " "	166,9 " "	22,2
1931	273,1 " "	277,9 " "	— 4,8
1930	333,7 " "	312,4 " "	21,

Võrreldes rekordse 1930. a. oli kaubavahetus 1937. a. ca 40% väiksem, ent kuna hinnad on ca 50% madalamad kui 1930. a., peavad leedulased e. a-d võrdseks parima väliskaubandusaastaga. Passiivne väliskaubandus ei takistanud kulla- ega valuutafondi kasvamist aasta jooksul 77,2 milj. lit-lt 80,9 milj. lit-le.

Väljaveo suurenemist 1937. a. põhjustasid peamiselt välisuru kasvavad nõudmised toidainete ja toormaterjali järele. Saadud hinnad on kuni 15% kõrgemad 1936. a. omast, kuid saagivaene 1936. a. avaldas kahjustavat mõju tähtsamate väljaveocharude arenemisele. Halb viljasaak ja hindade ebakindlus mõjustasid esmalt sigade väljavedu:

	1937	1936	1932
elussead	137 647 tk.	116 952 tk.	83 658 tk.
peekon	195 831 " "	205 350 " "	502 632 " "
lapetud sead	29 251 " "	98 411 " "	71 970 " "
	362 756 tk.	388 713 tk.	608 255 tk.

Sigade väljavedu ei ole kaugeltki saavutanud 1932. a. taset. 1937. a. väljaveoväärtus oli 41,5 milj. lit. 1936. a. 37,2 milj. lit. ja 1932. a. 53 milj. lit. vastu. E. a. Leedu ei kasutanud täies ulatuses Inglise poolt võimaldatud kontingenti.

Põua tõttu ei ole või väljavedu saanud areneda normaalselt. Võrreldes 1936. a. suurenes või väljavedu m. a. 4,52 %. Müüdnud või eest sai Leedu 1937. a. 41,4 milj. lit. 1936. a. 35,2 milj. lit. vastu.

1935. a. Leedu müüs vilja välismaale 20,5 milj. lit. väärtuses ja 1936. a. — 14,6 milj. lit. väärtuses, e. a. aga selle väljavedu ei olnud. Teisiks tähtsamaks väljaveokaupadeks on lina, töötletud metsamaterjal, tseluloos, vineer, linaseemned, ristikkehinaseemned, munad, toornahad ja hobused.

Nimetatud kaupade väljavedu on kujunenud järgmiselt (milj. lit.):

	1937	1936	1935	1930
Linad ja takud	24,0	25,1	14,1	19,1
Lauad ja plangud	16,5	11,7	12,5	10,7
Tselluloos	14,8	10,6	10,3	32,6
Vineer	4,2	3,9	4,6	7,4
Linaseemned	7,1	6,8	3,9	14,2
Ristikheinaseemned	4,1	4,0	4,6	3,3
Munad	5,9	4,9	2,1	11,9
Nahad	5,3	4,1	3,3	8,3
Hobused	4,9	5,6	3,4	10,3

Koguselt ja väärtuselt ei ole nii tähtsad, kuid siiski mainimisväärased, järgmised väljaveokaubad: kondenspiim, piimpulber, külmutatud kala, kurgikonservid, seerumid, puupiiritus.

Kuna $\frac{4}{5}$ Leedu väljaveost moodustavad põllumajand.-saadused, suurendab see esmalt põlluharijate tulusid. Stat. andmete järgi olid need tulud 1937. a. 153 milj. lit., 1936. a. — 154 milj. lit., 1935. — 115 milj. lit., 1934. a. — 99 milj. lit.

Edasised väljaveo väljavaated sõltuvad maatoodangust ja kaubanduskokkulepete süsteemi arenemisest. Praeguse olukorra juures on maatoodangu arenemisvõimalused piiramatud. Keskmise viljasaak Suur-Leedu on viimasel 5 aastal 23—24 cnt. ha-lt, Klaipedamaal ja paremais maakohtades — kuni 30 cnt. Ühele lehmale langeb 21 kg väljaveovõid. Ainult $\frac{1}{4}$ talusid toob piima meiereidesse, mis moodustab $\frac{2}{5}$ kogu piimatoodangust. 1932. a. veeti välja sigu 600 000 tk, 1937. a. — 360 000, kuna maa tagavarad võimaldaksid vedada välja kuni 1 milj. tk.

Sisseveo suurenemine 56 milj. lit. on tingitud peamiselt elanikkonna ostujõu kasvamisest. Tähtsamate sisseveokaupade väärtus milj. lit.:

	1937	1936	1935	1930
Toitained	10,4	9,3	8,1	38,9
Tubak	2,7	1,8	1,0	3,2
Kunstväetis	7,3	5,6	4,7	15,8
Raud	15,8	8,2	6,3	9,6
Süsi	9,7	7,5	6,1	10,7
Tsement	4,3	2,9	2,3	5,8
Toornahad	4,8	3,0	1,8	4,5
Tekstiilkaubad	8,1	5,8	4,5	3,9
Niit ja lõng	18,9	17,3	12,8	13,5
Riie	16,8	16,0	11,4	46,7
Raud, teras, plekk	5,5	3,0	2,8	10,0
Põllum.-mas., trakt.	4,7	2,1	1,4	6,7
Masinad	10,3	5,2	5,5	8,5
Instrum. ja aparaadid	7,3	5,1	6,5	6,0
Autod	7,1	1,7	0,9	4,1

Eriti on märgata suurenemist raua, masinate ja autode sisseveos. See olevat tingitud elu moderniseerimisest ja tööstuste nõudmiste tõusust. Metallkaupu veeti sisse:

	1937		1936	
	tuh. tn.	milj. lit.	tuh. tn.	milj. lit.
Raud ja teras	82,1	19,0	43,0	9,0
Teised metallid	2,2	2,9	1,6	1,4
Masinad ja metallisom.	19,9	52,7	9,8	28,6
	84,2	74,6	54,4	39,6

Sisseveo korraldamiseks on pandud keh-tima litsentsisüsteem, kuid on ka osa kaupu, milliste sissevedu on vaba:

Leedu suhkrutööstus 1937. a. —

A/s. „Lietuvos Cukrusė“ mõlemad suhkruvabrikud Mariampoles ja Pavenčiais lõpetasid tegevuse seks toodanguaastaks, esimene, töötanud 86 päeva (29. IX — 23. XII 37), teine 80 päeva (2. X — 21. XII 37), kokku 166 päeva e. a. 174 p. vastu.

Viimane toodanguaasta on edukamaid alates leedu suhkrutööstuse asutamist. Möödunud suve püüad tekitasid äldiselt palju kahju põllumeestele, kuid soodustasid suhkrupeetide kõrge suhkrusisalduse saavutamist, mis ulatus 18,7% -ni.

Suhkrupeete töötleti 167 565 tn (1936. a. 168 535 tn), sellest Mariampole vabrikus 86 546 tn ja Pavenčiai — 81 019 tn.

Suhkrupeete osteti 5 675 talunikult, aasta varem 4 591-lt. Järgmiseks suhkru-valmistamishooajaks lõppes peetide ostulepingute sõlmimine 15. I s. a., kusjuures varustajate arv suurenes 6 100-le. Suhkrupeete kasva-

	1937		1936	
	milj. lit.	%	milj. lit.	%
Vabalt veetud sisse	28,0	13,2	20,9	13,4
Litsentsidega	184,6	86,8	135,2	86,6
	212,6		156,1	

Kõige soodsamalt on kaubavahetus arenenud Inglise, ülejääk katab kõik mitte-nähtavad sisseveokulud Inglise, nagu laevade kasustamine, kapitali kasustamine. Peale Inglise on kaubandusbilanss veel aktiivne Palestiinaga, mis osalt kompenseerib sinna-voolavat kapitali. Kõigi teiste riikidega on kaubavahetus passiivne, eriti Saksaga.

Väljavedu üksikute riikide järgi (milj. lit.):

	1937	1936	1935	1930
Inglise	96,6	92,2	69,5	65,0
Saksa	34,5	20,6	5,4	199,9
NSVL	11,1	10,1	13,1	5,2
Prantsuse	9,8	8,6	7,1	2,2
Holland	9,5	5,5	8,0	6,8
Belgia	7,8	10,5	11,9	6,8
Tšehhoslovakkia	7,0	7,1	5,6	0,4
USA	6,8	6,7	3,0	2,6
Rootsi	4,7	5,6	3,5	4,0
Šveits	3,4	2,0	2,6	0,6
Palestiina	3,4	3,0	2,1	0,1
Taani	2,7	5,1	5,7	4,4
Austria	2,3	1,7	1,2	0,1
Läti	1,7	3,4	3,7	22,9
Soome	1,1	1,4	0,8	—

Lithuanian Sugar Industry in 1937.

tavad peamiselt Mariampole, Vilkaviškise, Šiauliai ja Kedainiai maakonna talunikud. Kokkuostetavate peetide kogust kavatsetakse jätta endiseks.

Suhkrut toodeti 285 200 kotti, s. o. 28,5 milj. kg (1936. a. — 270 500 kotti), sellest Mariampole vabrik 148 600 kotti (1936. a. — 148 326 k.) ja Pavenčiai vabrik 136 600 k. (1936. a. 122 180 k.). Kuna omad laod ei suutnud mahutada säärast kogust suhkrut, võeti kasustamisele kaugemaid ladusid Kaunases, Klaipėdas, Šiauliais ja Panevėžyses.

Hoolimata suhkrutarvituse kasvamisest jäi m. a-st siiski üle 30 600 kotti; arvates selle juurde viimase hooaja toodangule tõuseb kogu suhkrutagavara 315 800 kotile. Sellest kogusest müüdi uueks aastaks 64 000 k., nii et seks aastaks jääb veel ligi 250 000 kotti.

Suhkrutarvitus näitab küll pidevat, kuid aeglast tõusu. 1934/35. a. müüdi 175 000 kotti, kuna 1936/37. a. juba 246 000. Suhkrutarvitus maal on tõusnud 8,2%. Arvatakse, et järgmiseks hooajaks jääb üle ligi 45 000 kotti.

Suhkru omahind, tänu kõrgemale suhkrusaldusele k. a., langes 45,1 cendile kg e. a. 47,9 cendi vastu ja 86,3 cendi vastu esimesel toodanguaastal. Suhkruhinda ei kavatseta praegu alandada, kuna arvatakse, et mõnecendine vahe ei ole üksiktarvitajale kuigi tunduv.

Oma suhkrutööstuse kaitseks on välimaise suhkru sissevedu piiratud miinimumini. Veetakse sisse ainult tükisuhkrut, kuid juba järgmisel aastal kavatsetakse hakata tootma seda sisemaal Pavenčiai vabrikus.

Teise-järgu saadusist saadi: suhkrupeedide jätteid 110 000 tn, melassi 5000 tn ja lubjamuda 9 000 tn. Mariampole vabrikus müüdi suhkrupeedide jätteid veel vabriku tööajal, kuna Pavenčiai vabr. loodetakse neid lõplikult realiseerida veebruariks.

Ei ole mingeid väljavaateid lubjamuda müümiseks ja seda antakse talunikele tasuta, et ainult vabaneda vabrikuid-ümbristsevaist lubjamudamägedest.

Pavenčiai vabrik on kasustanud viimasel ajal ainult turbakütet, saavutades seega 30%-st säästu võrreldes söeküttega.

Kõneldakse palju veel 3-da suhkruvabriku asutamisest, kuid kõigil andmeil võib näha ette, et see ei toimu vähemalt lähemal ajal, pealegi, kus praegune toodang rahuldab täiel määral maa nõudeid.

TAANI. Taani väliskaubandus 1937. a. — *Foreign Trade of Denmark in 1937.*

Väliskaubanduse väärtus saavutas 1937. a. rekordkõrguse: sisse- kui ka väljavedu tõusid üle 1,5 miljard. kr, summani, milleni ei ole ulatatud viimase 7 aasta jooksul. Statistika departemangu esialgse kokkuvõtte (22. I 38) järgi imporditi 1 697 milj. kr eest, eksporditi 1) taani kaupu — 1 541 milj. kr eest, 2) võõraid kaupu (reeksport) — 65 milj. kr, kokku 1 606 milj. kr; passiivsus 1937. a. — 91 milj. kr.

Piltliku ülevaate viimaste aastate väliskaubandusest annab tabel (milj. kr):

	Import	Eksport	Reeksport	Passiivsus
	Taani kaubad			
1937	1 697	1 541	65	91
1936	1 486	1 327	53	106
1935	1 390	1 213	54	63
1934	1 354	1 176	59	119
1933	1 265	1 163	50	52
1932	1 142	1 086	50	6
1931	1 465	1 260	73	132

Võrreldes 1936. a. oli seega impordiväärtus 211 milj. kr suurem, ning eksport tõusis 226 milj. kr. Kogu aasta puudujääk langeb tervelt I poolaastale, kuna aasta viimased 6 kuud andsid 4 milj. kr aktiivset bilanssi. Selle asjaolu seletus seisab hindade kõikumuses: aasta alguses olid hinnad ebasoodsad põllumajandusele ja importkaupade hin-

Foreign Trade of Denmark in 1937.

nad tõusid kõrgele, ilma et taani eksportkaupade hinnad suutnuksid pidada sammu. Teisel poolaastal näitas rida tähtsamaid põllumajanduse eksportkaupu kõrgemaid hindu ja ühtlasi lödvenes importkaupade kallidus. Kogu aasta ulatuses märgib taani statistika siiski importkaupade hindade tõusuks 20%.

Kaubanduses üksikute riikidega näitas 1937. a. tugevat tõusu import Inglisest, kust osteti inglise või transiitkaupu 641 milj. kr eest (1936. a. — 542 milj. kr). Eksport tõusis samal ajal 81 milj. kr (1937. a. — 825 milj. kr, 1936. a. — 744). Eksportiväärtust tõstsid või ja munad, imporditõus langeb peamiselt kivisöele (ühtlasi hinnatõus), õhile, taimesaadusile, metallidele, masinaile jne. Siinjuures olgu tähendatud, et arvude hindamisel tuleb pidada meeles, et taani statistika määrab kaupade maade järgi teadete põhjal, et vastav kaup on teataval maal ostetud või sinna müüdnud, jättes selgitamata kaupade esialgse päritoluküsimuse, samuti maa, kuhu kaup saadetakse edasi.

Kaubavahetuses Saksaga tõusis import 30 milj. kr, eksport suurenes 18 milj. kr võrreldes 1936. a. Sisseveotõusust langeb 15 milj. kr mineraalsete põletisainete arvele ja 14 milj. kr — raua ning rauakaupade enamostule.

NSVL: import ainult 14,9 milj. kr (1936. a. — 29,8), kuna puuimport (3,5 milj. kr) on jäänud täiesti ära ja õlikookide sissevedu on vähenenud 14 milj. kr, eksport 3,6 milj. kr (1936. a. — 6,8).

Poola: import langes 26,9 milj. kr-lt (1936) 16,8 milj. kr-le (halva viljasaagi tõttu vähenenud teraviljamüük Taani). Import tõusis Hollandist, Belgiast, USA-st (suurenes transiit nende maade kaudu: teravilja ja loomatoitude ostud).

Rühmas „muud maad“ näitavad taani imporditõusu teraviljamüüjad maad Argentiina

(42 milj. kr, 1936. a. — 23), Bulgaaria (9 milj. kr 1936. a. — 5), Rumeenia (13 ja 8).

Taani eksport tõusis Norrasse 26 milj. kr (suuremad laevade- ja masinatemüügid), Rootsi — 18 milj. kr (transiitkaubad, õlid, masinad), Soome (tõus 15 milj. kr — laevad, masinad, õlid), Hollandisse, kes on ostnud Taanist 10 milj. kr eest loomaliha; Belgiasse, kuhu on müüdnud rohkem linnaseid ja laevu, ning USA-sse, kes on hakanud ostma rohkem võid ning lihakonserve, samuti töötletud õlisid, ja laevu (Taani eksport USA-sse 1937. a. — 29,3 milj. kr, 1936. a. — 11,7).

UNGARI.

Ungari võimüügi korraldus Inglises.

Organisation of Hungarian Butter Marketing in Great Britain.

Ungari või väljavedu kasvas 100 vagunit 1932. a. 600 vagunile 1937. a. Peale Saksaa on Ungari või tähtsamaks välisuruks Inglise, kuhu m. a. eksporditi 300 vagunit. Ungari võitootjad väidavad, et nad on oma või eest Inglises saanud liiga madalat hinda. Selle põhjuseks olevat asjaolu, et inglise tarvitajad ei tunne ungari võid ning Londoni võimpoortid saatvat ungari võid turule mitmesuguste nimede all segatult muu päritoluga võiga. Ungari piimatööstuse huvi-

ringkonnad otsustasid paremate hindade saamiseks asutada Londonisse Ungari võibüroo. Selle büroo ülesandeks on osalt võtta üle ungari piimatööstuste võitoodang ja seda juhida vahetult jaekaubameestele ning tarvitajatele. Büroo juures kavatakse ühtlasi asutada pakkimiskäitis, kuna saatmine suures mahus tulevat odavam. Peale selle hakkab büroo propageerima ungari võid inglise tarvitajaskonnas.

POOLA.

Või väljavedu Poolast. — *Export of Butter from Poland.*

Poolast eksporditi m. a. 79 800 kv võid (1936. a. 109 400 kv). Peagu kogu väljavedu (99%) toimus ühistegelike kaubanduskeskuste kaudu. Üle $\frac{2}{3}$ (68,7%) kaubast turustati Inglises, 24,1% Saksas, 4,8% Palesiin, 1,1% Itaalias ja 0,9% P.-Am. Ühend-

riiges. Alates m. a. apr. liigitatakse poola eksportvõid standarditud ja standardimata võiks, kusjuures alates apr. kuni det. lõpuni veeti välja 53 600 kv standarditud ja 14 900 kv standardimata võid.

Poola väliskaubandus 1937. a. — *Foreign Trade of Poland in 1937.*

Poola väliskaubanduses jätkus m. a. sisse- kui ka väljaveo suurenemine, mis algas 1936. a. keskel. Esiolgu kokkuvõtte järgi tõusis sissevedu Poola-Danzigi tollipiirkonda 3 683 056 tn-le (võrreldes 1936. a. — juurdekasv 616 683 tn) 1 254 341 000 zl väärtuses (juurdekasv 220 906 000 zl) ja väljavedu sellest tollipiirkonnast 14 987 682 tn (juurdekasv 2 029 528 tn) 1 192 580 000 zl väärtuses (juurdekasv 166 372 000 zl). Sellest tuleks passiva-saldo 61 761 000 zl, kuna 1936. a. poola väliskaubandus lõppes 7 227 000 zl suuruse akti-

vasaldoga. Tunduv sisseveoväärtuse tõus võrreldes sisseveo-tonnaaži suurenemisega on seletatav seega, et suurenemine haaras peagu täielikult toorainete sisseveo, mille hinnad maailmaturul on tõusnud. Keskmise hind poola väljaveo-tn kohta näitab võrreldes e. a. vaid väikesi muutusi. See tuleb sellest, et poola vilja, mille hind on suhteliselt tõusnud kõige enam nõrgema saagikoguse ja kasvanud oma maa tarvituse tõttu lubati eksportida vaid väga piiratud määral.